

U č i l a.

(Spisal J. Lapajne.)

(D a l j e.)

Izvrstno zemljepisno učilo so relief-karte. Graška razstava ima nekaj tacih, prav dragocenih; ena predstavlja Dunaj z okolico, druga Gradec z okolico, tretja karpatske gore, četrta badensko vojvodino. Izdelovati relief-karte je velika umetnost; relief-karte kažejo v manjši meri zemljo, kakšna je, torej visočine, globine, doline, vode, vse v naravni barvi, kakor je v resnici.

Za zemljepis so primerne še slike o národih, o ljudskih plemenih (Völkerraßen), slike, ki predstavljajo Kavkazijce, Mongolce, Malajce, Indijance, Zamorce itd.

Učila za zgodovino.

Težak predmet je to za ljudske šole. Učitelj mora vesel biti, da pretolmači učenec zgodovinske slike, ki so v berilih. In še to ne gre posebno lahko, zlasti ako nima podob, ki predstavljajo dotične osebe zgodovinske ali najvažnejše momemte, o katerih je govor. Učil za zgodovino pa nima skoro nijedna šola. Pomaga naj si učitelj z raznimi slikami, ki jih ima v svoji lasti, v svojih knjigah.

Ministerijalni zapisnik navaja med odobrenimi učili za zgodovino eno samo izdajo zgodovinskih slik, in to je:

Hartinger. — Bilder aus der Geschichte für Schule und Haus, in Heften zu 3 Blätter. Heft I.—III. (Jede Lieferung 6 fl., jedes Blatt einzeln 2 fl.)

Za zgodovino so primerne slike zgodovinskih oseb. V Gradci pri učni razstavi sem videl cinaste podobe, ki so predstavljale zgodovinske vojake, tope, trdnjave in drugo.

Na višji stopinji meščanske (ne ljudske) šole se more uspešno rabiti tudi učilo: Sucher „Grafische Darstellung der Begebenheiten aus der Weltgeschichte“ (zaloga Graeser v Beču).

Učila za računstvo.

Naravna učila so tù: prsti, orehi, lešniki, jabolka, črtalniki, črte itd.

Najbolj znani in tudi najpotrebnejši so računski stroji. Najpriprostejši, najrazširjenjši računski stroj je ruski. Za njim sledi cela vrsta drugih, n. pr. Ludovik Švatal-ov dekadni računski stroj — rabi se zeló na Českem. Nickl-ov računski stroj. V novejšem času je izdelal profesor Lavtar računski stroj, o katerem se prav pohvalno govori.

Razen stroja bi morala sleherna šola imeti modele metriških mer in uteži, in sicer vsaj meter, kubični decimeter, centimeter ter kilogram, dekagram in gram. Kubični decimeter in centimeter lahko si učitelj iz debelega papirja sam naredi; meter, kilo, deka in gram si kupi za malo novcev. Sicer se dobí pri Pichler-ju na Dunaji velika zbirka (46 kosov) teh kalupov za 36 gld., mala zbirka (16 kalupov) za 10 gld.

Slik metriških mer je izišlo pa več, in ena izdaja (mislim Matthey-Guenet) je bila tudi poslovenjena, menda po Tomšiču. Take slike so: 1. Günter-jeva pri Pichler-ju, c. 1 gld. 80 kr.; 2. Knorr-ov Quadratmeter, pri Sallmawer-ji na Dunaji, c. 60 kr.; 3. Matthey-Guénét-ove. V Gradci, pisateljeva zaloga, c. 80 kr.; 4. Schrotter-jeva, Dunaj, Hölder, 70 kr.; 5. Svoboda, Dunaj, Hartinger, c. 1 gld. 40 kr.; 6. Villicus, Dunaj. Seidel, cena 1 gld. Vse naštete slike so odobrene.

Učila za prirodopis.

Pri tem predmetu so učila najvažnejša točka, kajti kar se uči v prirodopisu, vse naj se pokaže, in to najboljše v naturi. Malo prirodnin je, katere otroci poznajo, da jih ni treba kazati jim, recimo govedo, prašič, konj, kokoš, vrabec. Ali tudi te jim moramo

takrat na sliki pokazati, kadar jih na drobno opisujemo. Prirodopis obsega živalstvo, rastlinstvo in rudinstvo. Najprvo bomo govorili

o učilih za živalstvo.

Tu bi bilo dobro, da bi imela šola vsaj nekaj nagatnih ali natlačenih (našopanih) živali. Kako je živali na meh odreti in nabasati, o tem se lahko učitelj uči iz knjige: Egger — der Naturaliensammler, c. 1 gld. V tej knjigi najde, kako je hraniti žival v špiritu, kako dobivati živalske okostnice itd., kar se lahko vse porabi pri pouku. Tudi v slovenski knjigi „Prirodopis živalstva“ (Erjavčev) ima pri uvodu berilo, „kje se živali nahajajo, v čem nam koristijo in škodijo, kako se lové in spravljajo.“

Kjer učitelj tacih zbirk imeti ne more, pomaga naj se s slikami. Sicer pa mu narava ponuja vse polno živali; nabira lahko razne žužke, nabira lahko, ako ga veseli, ptičja gnezda, gnezda os, čmrlev, sršenov, kar je vse jako mikavno. V tej zadevi mu je na razpolaganje obilo podob; za majhne šole že zadostujejo večje slike za nazorni nauk, katerih smo pri tem oddelku tudi že več našeli. Druge odobrene slike za živalstvo so:

1. Leteman u. Schmidt — Charakterbilder der Thierwelt. 3 serije (po 12 listov) po 4 gld.
3. Eckart — Naturgeschichtliche Wandtafeln. 4 table, 5 gld. 50 kr.
3. Geissler — Atlas der landwirthschaftlich schädlichen und nützlichen Thiere Mitteleuropa's. 2 tabli po 5 gld.
4. Hartinger — Wandtafeln für den naturgeschichtlichen Anschauungsunterricht in allgemeinen Volks- und Bürgerschulen (3 deli — živalstvo, rastlinstvo, drevje; vsakih 5 listov 4 gld.
5. Lacher — Tableau, darstellend die äussere Gestalt der Biene, cena 6 gld. Od istega pisatelja: Die Brutstadien der Biene, cena 5 gld.
6. Lehman — Zoologischer Atlas nach grossen Aquarellen von Lentemann. 34 tabel, 20 gld. Od istega: Die Menschenrassen in 5 Charakterköpfen. cena 1 gld. 25 kr. in Zwölf Thierbilder. — 6 slik, 5 gld.
7. Liebisch — Neue Bilder zum Anschauungsunterricht. Säugethiere. 40 listov 10 gld.
8. Mainhold — Zoologische Wandbilder. 20 slik po 60 kr.
9. Müller — Die nützlichen Vögel der Landwirthschaft. Cena 1 tolar in 22½ novih grošev.
10. Schmidt-Göbel. Die schädlichen und nützlichen Insecten in Forst, Feld und Garten. 2 dela (1. del 6 gld. 80 kr., 2. del 5 gld. 80 kr.).
11. Schreiber — grosse colorierte Wandtafeln der Naturgeschichte der drei Reiche. (Sesavci 6 gld. 48 kr., ptiči 6 gld. 48 kr., amfibije, ribe, mehkužci 6 gld. 48 kr., rastline 6 gld., geološke slike 6 gld. 48 kr.).
12. Schubert — Naturgeschichte des Thierreiches. 3 deli po 3 gld. 90 kr.
13. Schreiber — Vier colorierte Wandtafeln landwirthschaftlich nützlicher und schädlicher Thiere. (Dalje prih.)

Književnost.

Josipa Jurčiča zbrani spisi, VII. zvezek. Uredil Fr. Levac. Založila in natisnila „Narodna Tiskarna“ v Ljubljani 1888. l., 8, str. 242. Cena zvezanemu zvezku po 1 gld. nevezanemu po